

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Begoña Monasterio Zubillaga

*Bermeo
Bizkaia (1916)*

Aurkibidea

Biografia

1916an jaio zen Bermeoko [Nardiztar Jon](#) kalean. Bere aita Errigoititik Demikura etorritakoa zen eta ama bakiotarra. Aita arotza zen eta urte askoan Kuban aritu zen beharrean; herrira itzuli zenean, Erremedio kalean jarri zuen tailerra. Umetan Nardiztar Jon kalean zegoen lokal batean jaso zituen eskolak karmeldarren ikastetxera joan aurretik. Gerra sasoian, militarrek izan zituzten etxean; eta, gero, Lutxanara (Barakaldo) joan ziren ebakuatuta itsasontziz bertan zuten osaba batengana, eta bertan egon ziren bi hilabetez. Bere neba Donostiako kartzelan izan zuten preso. Bitartean, aita militarrentzako hil-kutxak egiten zituen, beste arotzik ez baitzegoen herrian. Matxitxakoko bataila ezagunean beraien lehengusu bat desagertu zen. Ez zuten goserik pasatu, hilerri aurreko lurretan soroa eta animaliak (oilok, untxiak...) zituzten-eta.

Zintak

BRM-006

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2010-06-08
- **Iraupena:** 76 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Transkribatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea

BRM-007

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2010-06-08
- **Iraupena:** 38 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Antzinako Bermeo

- **Erref:** BRM-006/006
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:07:37. **Bukatu:** 00:08:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

<p>Duela 80-90 urteko Bermeo zelakoa zen kontatzen du. Herriraino erreka egoten zen; bertara joaten ziren arropak garbitzera</p>

2. Lamera partea; Torrontero

- **Erref:** BRM-006/008
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:08:57. **Bukatu:** 00:12:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Bermeo asko aldatu da, lehen lantegi asko zeuden. Lamera partean zelako zen azaltzen du: haitzak zeuden, ura heltzen zen, Torrontero zegoen Pilatosen etxeko taberna.

3. Komunistak eta nazionalistak baino ez

- **Erref:** BRM-006/011
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:13:28. **Bukatu:** 00:14:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Komunistak eta nazionalistak baino ez zeunden lehen. Gerra aurretik, monarkiaren aurkako grebak egon zirela gogoratzen du.

4. Eskola: Nardiztar Joneko etxea eta karmeldarrak

- **Erref:** BRM-006/012
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:14:42. **Bukatu:** 00:15:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolarako adina ez zuten umeentzat, Nardiztar Jon kalean bi urteko umeak-eta hartzen zituen emakume bat zegoen, Bego bertara joan zen. Ostean, karmeldarren ikastetxeko mojetara joan zen 14 urtera arte.

5. Moja karmeldarrak

- **Erref:** BRM-006/014
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:16:01. **Bukatu:** 00:18:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Karmeldarretako mojak aipatzen ditu: Madre Josefa, Micaela, Antonia, Hermana María, Ines, Cayetana... Denetarik ikasten zuten.

6. Karmeldarretako hainbat kontu

- **Erref:** BRM-006/018
- **Iraupena:** 0:04:13. **Hasi:** 00:22:02. **Bukatu:** 00:26:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Laboreak egiten zituzten Madre Josefarekin. 14 urtetik aurrera ikasi nahi izanez gero, ikastetxetik irten behar izaten ziren. Ikasleak bi taldetan banatzen ziren: debaldekoak eta ordaintzen zutenak. Baserri-auzoetatik ere joaten ziren karmeldarretara.

7. Gudariak etxe askotan

- **Erref:** BRM-006/020
- **Iraupena:** 0:04:55. **Hasi:** 00:26:25. **Bukatu:** 00:31:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Eskolan ez zuten zigor gogorrik izaten. Bere ahizpak-eta, zigortuta egoterakoan, leihotik salto egiten zutela kontatzen du. Karmeldarretan gudariak egon ziren ebakuatuta. Fraideetan zeudenei txalet batean prestatzen zieten jatekoa eta beraiek eramaten zieten. Etxe askotan egon ziren gudariak. Beraiek hainbat izan zituzten etxean: Saseta batailoikoak, Itzarkundia batailoiko zumaier batzuk, Tolosakoak eta Berrobikoak...

8. Agintariak Santa Eufemiara

- **Erref:** BRM-006/023

- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:34:20. **Bukatu:** 00:36:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Gerra aurrea » 1914-1923: Monarkia

Laburpena:

<p>Alfontso XIII. urtero etortzen zen Bermeora, Santa Eufemiara. Beste erregeak ere etortzen ziren Santa Eufemian egiten baitzuten foruen juramentua. Franco ere sarri etortzen zen, eta bera zetorrenean txipiroiak batzen ziren. Horrekin lotutako kanta bat abesten du.</p>

9. Alcalá-Zamora eta Azaña Bermeen

- **Erref:** BRM-006/026
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:37:33. **Bukatu:** 00:39:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Alcalá-Zamora eta Azaña, Espainiako presidentek, Bermeora etorri ziren olatu-horma (rompeolasa) ikustera. Abertzaleak mendira igo ziren poltsikoan banderatzak zituztela; eta gauez, errepublikazaleek parte eman zutenean, gertatutakoa kontatzen du.

10. Errepublikazaleak eta abertzaleak kofradian

- **Erref:** BRM-006/027
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:39:35. **Bukatu:** 00:42:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Kofradia

Laburpena:

Kofradian ere errepublikazaleak eta abertzaleak banandu egin ziren. Eraikin erdian adreiluak jartzen hasi ziren banatzeko, baina alkatearen baimena ez zutenez ezin izan zuten bukatu.

11. Batzokia eta errepublikazaleen lokala

- **Erref:** BRM-006/028
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:42:30. **Bukatu:** 00:44:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Batzokia Lameran zegoen eta errepublikazaleena ere pixka bat barrurago. Kikunbera etxean militar bat bizi zen.

12. Lutxanara ebakutatuta; bueltan, bermeotar baten salaketa

- **Erref:** BRM-006/030
- **Iraupena:** 0:04:22. **Hasi:** 00:46:17. **Bukatu:** 00:50:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Abadeek euskaraz ez egiteko agindua izan zuten, beraien gainean bizi zen sasoi hartako abadea, don Juan. Hainbat abade espetxeratuak izan ziren. Lutxanara joan ziren ebakutatuta Begoña-eta; bueltan Mungiraino joan ziren oinez eta handik Mañu auzora kamioi batean. Mañutik behera zetoze, andre faxista bat aurkitu zuten eta hark salatu egin zituen, bueltatu zirela esanez. 30 ogerlekoko isuna jarri zieten.

13. Aita Soltxaga jeneralaren lagun

- **Erref:** BRM-006/032
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:51:35. **Bukatu:** 00:52:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Nazionalak sartu zirenean, Bermeoko arotz bakarra bere aita zen; eta Soltxaga jeneralaren lagun egin zen, biak baitziren ehiztariak. Josteko makina kendu ziela esaterakoan, berriro bueltatu zieten, baina gero, atzera ere kendu.

14. Aitak egiten zituen hilkutxak

- **Erref:** BRM-006/035
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:56:24. **Bukatu:** 00:57:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:

Bermeotik alde egin zutenean, bere gurasoak Bermeon gelditu ziren. Aita Soltxaga jeneralaren laguna eta herriko arotz bakarra zenez, berak egiten zituen hildako militarren hilkutxak eta amak laguntzen zion.

Transkripzioa

- Orduen joan ein ziñien. Danok? aitte, ama eta danok?
- Ez, aitte ta ama ez. Aitte ta ama horren lehen esaten hasi naiena, horren

Soltxagan, hori jefie, Soltxagan hiltzen izan dizanien eurenak, militarrek eurenak, ba eitten izan /tsoie/ deutoie kajie olezkue, ta gure aittek eitten izan /ttuz/ dittuz harek. Geure aittek eitten izan /ttuz/ dittuz ta gure amak emoteko guri emon doskune kastigue, eureri dirueri haulan beitute, kandela negarretan irabaziko dirue emon bihar orain, hau dirue, hain beste kosta jazkune gauetan kandeliegaz argirik ez dalako egoten izan herridxen. Ta kandeliaz amak lagunduten izan /tso/ dotso aitteri, ta haretan irabaziko dirue.

15. Emakume abertzaleak

- **Erref:** BRM-006/037
- **Iraupena:** 0:04:16. **Hasi:** 00:57:30. **Bukatu:** 01:01:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Jarrera politikoak » Emakumeak politikan

Laburpena:

Bere aitak Erremedio kalean zuen tailerra. Josteko makina kendu zieten gerra sasoian. Batzokia errexisatu egin zuten; eta bertara deitu zuten haren ahizpa. Nazionalak herri bat hartzen zuten bakoitzean, Lamerara joan behar izaten zen garbitasunak egitera. Berarekin batera, berarekin josten ikasten zebiltzanak ere egon ziren.

16. Burdinazko gerrikoa; Matxitxakoko bataila

- **Erref:** BRM-006/040
- **Iraupena:** 0:04:13. **Hasi:** 01:06:04. **Bukatu:** 01:10:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Burdinazko gerrikoari eta Matxitxakoko batailari buruzko azalpenak ematen ditu. Bizpahiru bermeotar hil ziren Matxitxakon, tartean bere lehengusu bat.

17. Matxitxakokoak

- **Erref:** BRM-006/042
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:10:53. **Bukatu:** 01:13:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Matxitxakon egon ziren batzuk aipatzen ditu. Asko luzaroan egon ziren kartzelan, heriotza-zigorrarekin; jatekoa-eta eramaten zieten andre batzuek.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com